

PRITARTA
PATVIRTINTA

UGDYMO ERDVĖS – DARŽELIO “KOKONAS” 2024–2025 METŲ IKIMOKYKLINIO
UGDYMO PROGRAMA

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1 Informacija apie įstaigą

Oficialus pavadinimas – VšĮ Ugdymo erdvė “Kokonas”

pavadinimas – Ugdymo erdvė – darželis „Kokonas“ (toliau tekste – darželis).

Teisinė forma – biudžetinė įstaiga.

Grupė ir tipas – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Adresas – Danės g. 6, Klaipėda, 92109 Klaipėdos m. sav.

Elektroninis pastas: darzelis@kokonas.eu

Interneto svetainės adresas: <https://kokonas.eu/>

1.2 Įstaigos bendruomenė ir jos poreikiai

Ši programa taikoma 1 - 5 metų vaikų ugdymui. Ji skirta:

- pedagogams, dirbantiems su ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikais;
- priešmokyklinio ugdymo pedagogams, dirbantiems mišraus amžiaus grupėse;
- tėvams, turintiems ikimokyklinio amžiaus vaiką.

Darželyje tenkinami individualūs vaiko žaidimo, saugumo, smalsumo, komunikavimo, emocinės gerovės, judėjimo ir kt. poreikiai. Atsižvelgiant į tėvų (globėjų) poreikius, įstaigoje veikia pusdienio darželio grupė, bei prailgintos darbo dienos valandinė grupė, kurioje dirbantys darbuotojai gali tęsti priežiūrą ir darželio ugdytinių namuose, norint vaikams sukurti kuo didesnę ryšį su prižiūrinčiais asmenimis ir vaiko priežiūros laiką padaryti kuo harmoningesnį.

Tėvai (globėjai) pripažįstami tiesioginiais ugdymo proceso dalyviais, drauge su pedagogais sprendžiantys vaiko ugdymo turinio, rezultatų vertinimo klausimus individualiai. Ugdytinių

tėvams (globėjams) organizuojama švietimo pagalba, kuri vykdoma taikant įvairias bendradarbiavimo su šeima formas: skaitomos paskaitos tėvams, jiems naudinga informacija talpinama stenduose, pedagogai ir administracija tėvus konsultuoja įvairiais jiems rūpimais klausimais. Įstaigoje vyksta grupių susirinkimai, tradicinės šventės, bendruomenės šventės, popietės, vakaronės. Sukurtas įstaigos internetinis tinklapis (<https://kokonas.eu/>) bei socialinių tinklų paskyros padeda informuoti ir šviesti ugdytinių tėvus, bendruomenę, visuomenę, padėti tėvams siekiant tęstinumo ugdyme ir namie. Sklandesniam bendradarbiavimui įstaigoje naudojama ELIIS programėlė [ELIIS - e-Vaikų darželis](#).

1.3 Vaikai ir jų poreikiai

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau tekste – Programa) siekiama užtikrinti 1–5 metų vaiko aktualių poreikių tenkinimą bei svarbiausių kompetencijų turinimą:

- 1. Žaidimo** – skirti pakankamai laiko, laisvės, erdvės, priemonių individualiam bei bendram žaidimui su kitais. Mokytojai, nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje ištraukdami į žaidimus, padeda vaikui puoselėti žaidimo gebėjimus ir ugdyti pagarbaus žaidimo kultūrą, žaidimų metu lavinti kasdieninius įgūdžius, mokytis naujų ir įtvirtinti jau išmokus dalykus;
- 2. Saugumo** – padėti jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Mokytojai, ugdydami vaikus, rūpinasi ne tik užtikrinti vaikų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukia į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu, ugdo higienos įgūdžius, skatina sveiką gyvenimo būdą ir patiekia ugdymo įstaigoje gaunamą subalansuotą maistą pagal dietisto patvirtintą meniu atitinkanti maisto veterinarijos tarnybos keliamus reikalavimus.
- 3. Smalsumo** – sukurti tinkamą, saugią aplinką šiam poreikiui atliepti, remiantis “Smalsumo metodu ankstyvoje vaikystėje” (“Curiosity approach in early years”). Pedagogai stengiasi skatinti vaikų smalsumą, užduodami atvirus klausimus ir palaikydami jų iniciatyvas bei idėjas. Tenkindami savo smalsumą, vaikai kaupia žinias, tikslina turimus daiktų vaizdinius, plečia žodyną. Smalsumo pagalba kasdien patiria pažinimo džiaugsmą.
- 4. Komunikavimo** – užtikrinti mikroklimatą grupėje, kuri leistų dalintis su kitais emocijomis, reikšti ja saugiu sau ir aplinkai būdu, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis

(mimika, judesiu, piešiniu ir kt.). Mokytojai sudaro sąlygas vaikams išbandyti įvairias komunikavimo priemones ir atrasti pagarbaus bei veiksmingo bendravimo būdus;

5. **Emocinės gerovės** – daug dėmesio skirti emociniam ugdymui, emocijų atpažinimui, išreiškimui, paleidimui, nukreipimui tinkama linkme. Pedagogas užtikrina saugumą tinkamai mokantis išreikšti emocijas, palaikyti kitus, kai jiems to reikia.
6. **Judėjimo** – sudaryti palankias sąlygas vaikams laisvai ir nevaržomai judėti: laiptuoti, vaikščioti, šokinėti, ropoti, šliaužioti, bėgioti, risti, lipti aukštyn. Mokytojai užtikrina, kad vaikas galėtų saugiai tenkinti savo judėjimo poreikį, kad galėtų judėti kaip įmanoma įvairiau.

Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

Atliepiant vaikų ir tėvų/globėjų interesus vaikų veiklai ir saviraiškai įvairiose ugdymo/si srityse, organizuojamos neformaliojo ugdymo veiklos: oro jogos, muzikos, teatro. Taip pat vykdomos įvairios edukacijos, ekskursijos, išvykos, sudarant sąlygas patirti ugdymo procesą per visus 8 pojūčius (regos, klausos, uoslės, skonio, lytėjimo, vestibuliarinius, proprioceptinius, interoceptinius)

1.4 Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Ugdymo erdvėje – darželyje “Kokonas” dirba kompetentingi, aukštos kvalifikacijos mokytojai, siekiantys užtikrinti kokybiškas ir šiuolaikiškas ugdymo paslaugas, skiriantys dėmesį kiekvienam vaikui, aktyviai ieškantys naujovių ir jas įgyvendinantys. Dalis jų turintys didelę savo veiklos darbo patirtį. Pedagogai įgiję ir tobulina šiuos gebėjimus:

- suvokti esminius ugdymo turinio dalykus;
- tirti, planuoti, numatyti ugdymo strategijas, jas įgyvendinti;
- sumaniai ir kūrybiškai derinti ugdymo metodus; individualizuoti ir diferencijuoti ugdymą;
- ugdyti savo ir ugdytinių emocinį intelektą;
- apibendrinti pedagoginę patirtį;
- dirbti komandoje.

Darželyje dirba: ikimokyklinio ugdymo pedagogai, oro jogos trenerė, muzikos pedagogas, renginių koordinatorius, partneriai-edukatoriai; logopedė ir vaikų psichologė pagal poreiki. Mokytojai suvokia savo misiją – būti vaiko pagalbininku, patarėju, padedančiu jam augti, bręsti, skleistis, tobulėti, atpažinti savo emocijas, besistengiančiu pažinti kiekvieno vaiko individualybę, pasirinkti ir taikyti tinkamas ugdymo strategijas, gebėti sukurti grupėje psichologiškai saugią atmosferą, matyti vaikų ugdymo perspektyvą, profesionaliai organizuoti ugdymo ir ugdymosi procesą, palaikyti ir stiprinti vaiko galias, išlaikyti teigiamus santykius su darželio bendruomene.

Kiekvienoje ugdymo grupėje kartu dirbantys ikimokyklinio ugdymo mokytojai ir kiti mokytojai sudaro komandą – derina savaitės veiklas siekdami vientiso vaikų ugdymosi proceso, darnos, kuriant palankias sąlygas sėkmingai vaikų kompetencijų plėtotei įvairiose ugdymo srityse. Tariamasi dėl metų ugdymo planų, projektų, veiklų derinimo, numatomų ugdymo būdų ir metodų, ugdymo priemonių taikymo, užtikrinant vaikų pasiekimų pažangą. Apie savaitės ugdomasias veiklas tėvai informuojami iš anksto, paruošiamos rekomendacijos, kaip namie gali prisidėti prie ugdymo programos geresnio įsisavinimo. Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

Įstaigoje dirbantiems pedagogams, padėjėjams ir kitiems komandos nariams organizuojami mokymai, supervizijos ir modeliavimo praktikos. Jų metu aptariamai ir sprendžiami kylantys iššūkiai, idėjos, naujovės. Taip pat modeliuojamos galimos situacijos ir numatomas galimas jų sprendimas. Bendradarbiaujama su psichologu siekiant išlaikyti gerą mikroklimatą komandoje, suvaldyti mokytojų perdegimo riziką ir išlaikyti kokybišką darbuotojų produktyvumą.

1.5 Švietimo įstaigos savitumas

Ugdymo įstaiga „Kokonas“ įsikūręs pačioje Klaipėdos širdyje - senamiestyje, danės upės pakrantėje. Netoli darželio yra Danės skveras, žaluma apsupta, saugi ir prieš porą metų įkurta žaidimų aikštelė, netoli prisišvartavęs Klaipėdos simbolis – laivas “Meridianas”, Klaipėdos koncertų sale ir kitais šalia esančiais objektais. Visa tai sukuria savitą socialinę ir kultūrinę aplinką, kuri daro įtaką ugdymo(si) procesui:

- Vaikai dažnai lankosi Danės skvere, stebi sezonais besikeičiančią aplinką, medžius, mato įvairius žmones;
- Vaikai turi galimybę dažnai lankytis vaikiškuose spektakliuose, kitose kultūriniuose renginiuose;
- Vaikai puikiai atpažįsta pagrindinius miesto simbolius, vietas;
- Vaikai išmoksta saugiai elgtis gatvėje ir už darželio ribų, saugoti save ir kitus.

Darželio bendruomenė propaguoja sveikos gyvensenos principus ir juos taiko organizuojant ugdomąjį procesą. „Kokono“ patalpose vykdomos oro jogos treniruotės, darželio vaikams vedamos pritaikytos treniruotės, kiekvieną savaitę, norint įdomiai padėti vaikams prisijaukinti sveiką gyvenseną ir pamilti judėjimą, lavinti vestibuliarinius, proprioceptinius ir interoceptinius poreikius.

Darželis „Kokonas“ – švietimo institucija, teikianti lanksčias ir kokybiškas neformaliojo ugdymo paslaugas ir šia veikla garantuojanti lygias galimybes vaikų socializacijai, specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų visiškai integracijai. Vaiko ugdymosi problemas sprendžiame pagal jo individualias galimybes, individualų jo raidos bei vystymosi tempą. Pedagogų ir vaikų santykiai grindžiami pasitikėjimu ir pagarba. Ypatingai didelį dėmesį skiriame emocinio intelekto lavinimui, smalsumo, laisvo žaidimo ugdymui ir skatinimui, fizinės ir emocinės sveikatos harmonijai.

Glaudžiai bendradarbiaujame su vaiko šeima. Padedame šeimai ugdyti sveiką, kūrybišką, brandžią mokyklai asmenybę, laikantis vieningumo principo: šeima – darželis – mokykla.

1.6 Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Mokytojai pasitiki natūraliomis vaiko galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtiniams galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savo būdu ir laiku. Vaikai turi sumanymų, nuolatos ieško veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti.

Mokytojai paremia vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas. Pritaikydami tam tikras pedagogines strategijas, metodus ir būdus vadovaujasi pažangių užsienio ir šalies metodinių sistemų praktikomis. Vaikai turi galimybes pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos būdus, taip pat mokosi bendrauti ir bendradarbiauti komandoje, patys kuria ir laikosi grupės taisyklių, kurios užtikrina vaikų saugumą, moko savarankiškumo, empatijos ir kt. Ugdymo procese sudaromos sąlygos vaikams patiems aktyviai veikti, tyrinėti, kurti. Vaikams pateikiama aiški dienos struktūra vizualinėmis priemonėmis, paskirstomos atsakomybės, pagal vaiko tos dienos nusiteikimą ir siekiamą įgalinti kompetenciją. Vaikų ugdymas(is) vyksta darželio vidaus ir lauko aplinkose, taip pat už darželio ribų (parke, miške, prie jūros, mieste, muziejuose ir kt.). Tyrinėdami aplinką, dalyvaudami išvykose vaikai puikiai išmoksta saugoti save ir kitus išėjus už saugios aplinkos ribų, atpažinti pagrindinius kelio ženklus, būti budriam ir atidžiam išėjus už darželio ribų.

Programą numatome atnaujinti atsiradus poreikiui.

2. IKIMOKYKLINIO UDYMO PRINCIPAI

2.1 Individualizavimo principas - visi vaikai skirtingi, išgyvena skirtingas emocijas, jausmus, turi skirtingus gebėjimus, mokosi skirtingu tempu, įsimeina skirtingais būdais informaciją, vystosi, bendrauja skirtingai. Kiekvienas vaikas auga ir tobulėja skirtingu tempu ir ritmu. Žinant ikimokyklinio amžiaus vaikų raidos ypatumus, atliekant tikslingus stebėjimus bei taikant kitus vaiko pažinimo metodus, pripažįstama ir puoselėjama vaiko individualybė; visiems darželį lankantiems vaikams sudaromos galimybės ugdytis pagal savo gebėjimus, poreikius, amžių, parenkant metodus, turinį, pritaikant aplinką. Taikomas universalus dizaino mokymas.

2.2 Humaniškumo principas - pedagogai ir visa įstaigos bendruomenė gerbia vaiką, kaip asmenybę, domisi jo poreikiais, sudaro sąlygas pasakyti savo nuomonę, rinktis, ką jis norėtų veikti, pripažįsta teisę būti skirtingu, sudarant sąlygas visuminiam įvairių vaiko galių plėtojimui, ypač daug dėmesio skiria dorinių ir kitų vertybių ugdymui(si) nuo pat mažens. Demokratiškai sprendžia problemas, įvairias situacijas, ieško kompromisų.

2.3 Nuoseklumo ir sistemingumo principas - Atskirų amžiaus grupių, papildomų užsiėmimų, ugdymo turinys suderintas, siekiant darnaus vaiko ugdymo šeimoje, ikimokyklinėje grupėje.

2.4 Sveikatingumo principas - laiduoja vaikui fiziškai ir emociškai saugią aplinką. Vadovaujantis šiuo principu, vaikas ugdomi nuostata savarankiškai laikytis asmens higienos, aktyvios veiklos, poilsio ir maitinimosi ritmo, įgyja sveikos gyvensenos įgūdžių, pratinasi saugoti savo ir kitų fizinę bei psichinę sveikatą, švarinti aplinką, saugiai jaustis ir elgtis artimiausioje aplinkoje. Pedagogai siekia sukurti gerą mikroklimatą grupėse, sveiką ir saugią aplinką visoje įstaigoje. Tėvai įsipareigoja puoselėti sveikos gyvensenos tradicijas namų aplinkoje.

2.5 Visuminio, integruoto ugdymo principas - Siekiama ne linijiniu būdu, o integruotai ugdyti visas vaiko kompetencijas. Sudaromos sąlygos vaiko ir visuomenės sociokultūrinėms integracijos prielaidoms formuoti; rūpinamasi vaiko asmenybės skleidimosi harmonija; fizinio, psichinio socialinio ugdymo darna; šeimos ir darželio bendradarbiavimo darna.

2.6 Tautiškumo principas - išlaikoma pusiausvyra tarp lietuvių liaudies tradicijų, papročių ir naujovių, suvokiant jų tarpusavio darną, skatinant kūrybinę tradicijos tęstinumą bei ugdam tautinį ir pilietinį sąmoningumą.

2.7 Bendruomeniškumo principas - stiprinama kolegialumo atmosfera, skatinamas bendrumo jausmas, abipusė pagalba, dalijamasi žiniomis ir patirtimi, formuojant vieningą požiūrį į vaiką, aktyviai bendradarbiaujant su šeima, socialiniais partneriais.

3. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas:

Bendruomeniška erdvė, kurioje mokosi, auga ir skleidžiasi ne tik vaikų, bet ir juos supančių žmonių asmenybės.

Uždaviniai:

- Kurti ugdymo erdvę, kuri išjausta mamos, kuriama pasitelkiant savo srities specialistus, ir išpildoma komandos žmonių, kurie turi tam duotybę, talent ar pašaukimą, kuriems dirbti su vaikais yra prasmė ir mylima savirealizacija.
- Kurti aplinką, kuri yra įkvepianti kurta, augti ir auginti, skleisti ir padėti atsiskleisti esančiam šalia.

- Ugdyti bendruomenės sąmoningumą, emocinį intelektą, kūrybiškumą, dvasingumą, autentiškumą, savęs pažinimą, fizinį aktyvumą.

4. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Darželio ugdymo programa parengta pagal valstybinę ugdymo programą bei papildyta “Smalsumo metodu ankstyvojoje vaikystėje” (“Curiosity approach in early years”), kuri ypač didelį dėmesį skiria natūraliam mokymuisi, emocinio intelekto ugdymui ir praktiniam taikymui kasdieninėse situacijose, fiziniam aktyvumui ir savarankiškam lavinimui per 8 pojūčius. Ugdymas organizuojamas vadovaujantis humanistinės pedagogikos holistiniu (visuminiu) požiūriu į ugdomą asmenybę jos saviraidos procese. Humanistinė pedagogika vaiką priima tokį, koks jis yra.

Ikimokyklinės programos šiuolaikiškumą garantuoja humanistinės, bendruomeniškos, progresyvinės filosofinių idėjų jungtys, užtikrinančios:

- vaiko saviraiškos galimybių ir savirealizacijos, saviugdos svarbą;
- vertybių puoselėjimą ir saugojimą;
- Emocinio intelekto lavinimą;
- ugdytojo, vaiko ir tėvų, globėjų bendradarbiavimą bei mokymąsi vienas iš kito;
- pagarbą vaikui, jo asmenybei ir individualybei;
- aktyvaus, sąmoningo savo šalies ir pasaulio piliečio ugdymą.

Igyvendinamos lauko pedagogikos idėjos, kai ugdymasis iš uždarų vidaus aplinkų persikelia į lauko aplinkas, sukuriant ten visuminio ugdymosi galimybes: vaikai lauke ne tik stebi ar kitaip tyrinėja gamtą, bet ir piešia, skaičiuoja, vykdo kitą ugdomąją veiklą.

Ugdymo procesas grindžiamas aktyvaus ugdymo, kūrybiškumo, žaidimo teorijomis ir kultūros pedagogika, šiuolaikinėmis socialinės – emocinės vaiko raidos teorijomis, bei orientuotą į vaiką visuminį ugdymą. Vaiką gerbiame kaip asmenybę, pripažįstame jo vidinio pasaulio nepriklausomybę, individualumą, saviraiškos vertę, teisę gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei

asmeninę patirtį. „Kokono“ ikimokyklinio ugdymo programoje numatytas ugdymo turinys - orientyras, nevaržantis pedagogo, leidžiantis jam kūrybingai organizuoti savo veiklą, ją įvertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, vaiko bei grupės individualumą. Ugdymo būdus bei metodus pedagogai gali laisvai rinktis, lanksčiai, kūrybiškai taikyti siūlomą ugdymo turinį: planuoti veiklą, parinkti ugdomąją medžiagą ir pan.

Vaikų ugdymo metodai nukreipti į visuminį vaiko ugdymą, taikoma integruoto ugdymo sistema. Ji teikia optimalias sąlygas ikimokyklinio ugdymo tikslų realizavimui. Ši sistema atitinka vaikų amžiaus psichologines savybes – padeda suvokti aplinką kaip visumą. Daug dėmesio skiriama įgūdžių, gebėjimų ugdymui, komunikavimui, įsisavinimui. Mokytojams integruotas ugdymas leidžia kūrybiškai sieti programos reikalavimus su vaikų sumanymais ir savo idėjomis.

Žaidimas - pagrindinis vaikų ugdymo metodas. Tai ypatinga savitikslių veikla vaikystėje. Ugdymui naudojami įvairiausi žaidimai: vaizduotės žaidimai, statybiniai ir konstravimo žaidimai, žaidimai su taisyklėmis (didaktiniai, tradiciniai, judrieji, ramieji, draminiai, sportiniai). Erdvės, skirtos vaidmeniniams žaidimams (buitis, kirpykla, parduotuvė ir pan.), papildomos bibliotekėlėmis, muzikos instrumentais. Dauguma žaislų pagaminti iš natūralių medžiagų, ilgaamžiai, skatinantys vaizduotę, turintys daug panaudojimo būdų. Tokiu būdu patenkinami tiek vyresnių, tiek jaunesnių vaikų poreikiai bendrauti, judėti, kurti kartu. Ugdymo erdvėje - darželyje „Kokonas“ stengiamės skatinti vaikus domėtis žaidimais, įjungti fantaziją, kurti žaidimus, taisykles, jas paaiškinti draugams, ugdytojai suteikia galimybę vaikams patiems nuspręsti žaidimo eigą, palikti kuo daugiau erdvės bei laiko laisvam žaidimui vienam ar su grupės draugais. Ugdytojas dažnu atveju bando nesikišti į vaikų sukurtus žaidimus, neriboti fantazijos, tik stebint ir prižiūrint, kad žaidimai nebūtų pavojingi, nekonfliktuotų su pagrindinėmis vertybėmis, nežleistų aplinkos, grupės draugų ar suaugusiųjų.

Kasdienio gyvenimo įgūdžiai yra labai svarbi ugdymo dalis. Tai vaiko sveikatai saugoti ir stiprinti būtini įpročiai ir elgesys. Vaikai jų neturėdami yra nuolat priklausomi nuo kitų žmonių. Pagrindinės sritys, rodančios vaiko kasdienio gyvenimo įgūdžius, yra gebėjimas: valgyti ir gerti, elgtis prie stalo; praustis; apsirengti ir nusirengti ir t.t. Tačiau programoje į vaikų kasdieninio gyvenimo įgūdžių ugdymusi žiūrima plačiau - padedama vaikui perimti svarbius sveikos gyvensenos įgūdžius: savęs pažinimo, savitvarkos, tinkamo maitinimosi, saugaus elgesio, sveikatos saugojimo ir stiprinimo. Gyvenimo įgūdžiai - tai gebėjimai prisitaikyti kolektyve ir elgtis

pozityviai. Kasdienio gyvenimo įgūdžių srityje vaikui ugdantis tobulėja: vaiko asmeniniai valgymo, mitybos įgūdžiai; kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai; saugaus elgesio įgūdžiai; taisyklinga kūno laikysena ir t.t.

Fizinis aktyvumas, judėjimas yra vienas iš svarbiausių prigimtinių vaiko poreikių, todėl būtina skatinti tiek spontanišką, tiek pedagogo tikslingai inicijuojamą vaiko fizinį aktyvumą. Fizinis aktyvumas užtikrina stambiosios motorikos įgūdžių, tokių kaip ėjimas, bėgimas, šokinėjimas, pusiausvyros išlaikymas judant, laipiojimas aukštyn ir žemyn, važinėjimas triratuku, dviratuku, ugdymusi. Fizinis aktyvumas skatina fizinių vaiko savybių, tokių kaip vikrumas, lankstumas, išvermė, greitumas, judesių koordinacija, pusiausvyra, ugdymusi. Aktyvi vaikų veikla skatina smulkiosios motorikos įgūdžių, tokių kaip pirštų, delno, riešo, koordinuotų akių ir rankos judesių, gebėjimo naudoti piešimo, rašymo priemones, kirpti žirkklėmis, ugdymusi. Fizinio aktyvumo srityje vaikui ugdantis tobulėja: stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės savybės; smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų-akių koordinacija.

Emocijų suvokimas ir raiška. Įvairias emocijas - džiaugsmą, pyktį, liūdesį, pavydą, gėdą, kaltę, meilę - vaikai jaučia nuo kūdikystės. Emocinėms būsenoms būdingas sužadėjimas, kurį vaikai jaučia fiziškai - kaip energiją slopinantį sunkumą, dažną ar ramų širdies plakimą ir kt. Šioms būsenoms būdinga išorinė raiška, t.y. išoriniai emocijų ženklai (šypsena, suraukti antakiai, sugniaužti kumščiai ir kt.), ir veiksmai, poelgiai, t. y. kitam pasakyti žodžiai, santūrus ar agresyvūs veiksmai. Emocinėms būsenoms taip pat būdinga sąmoningai jas išgyventi - bandyti susivokti, ką ir dėl ko jauti, kokios emocijos ar jausmai užvaldė, gebėti tai išreikšti žodžiais, pasakyti kitam, išveikti emocijas saugiu sau ir aplinkai būdu. Ikimokykliniame amžiuje vaikas siekia būti pripažintas ir gerbiamas toks, koks jis yra. Vaiko gera savijauta kolektyve (grupėje ar kt. aplinkoje) lemia jo savivoką ir savigarbą, emocijas ir jų raišką, savireguliaciją ir santykius su aplinkiniais žmonėmis. Todėl didelis dėmesys skiriamas doriniam ugdymui - kur gėris ir blogis nėra savaiminiai procesai, bet priklauso nuo vaiko ugdymosi, suvokimo ir saviraiškos. Emocijų suvokimo ir raiškos srityje vaikui ugdantis tobulėja: savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas; kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos, gebėjimas stabdyti netinkamą elgesį su savimi; savo bei kitų nuotaikų ir jausmų apmąstymas.

Vaiko santykiai su suaugusiais apima šiltus artimus emocinius ryšius. Suaugusieji ir vaikai jam padeda patenkinti biologines, psichines, emocines, visuomenines reikmes, jiems

tarpininkaujant jis sužino apie pasaulį, iš jų perima reagavimo būdą, pažiūras, įgyja įgūdžių, įvairiausias patirties. Vaikas prisiriša prie jam artimų suaugusiųjų, su jais jaučiasi saugus, juos gerbia, myli, tikisi pagalbos sudėtingose situacijose. Vėliau vaikas kuria partnerystės santykius su suaugusiuoju. Vaikas mokosi suprasti suaugusįjį, tuo pačiu mokosi ir atsiskirti nuo jo, turėti savo pasaulį. Santykių su suaugusiais srityje vaikui ugdantis tobulėja: gebėjimas atsiskirti nuo tėvų ir pasitikėti pedagogais, abipusė pagarba; gebėjimas mokytis palaikyti partneriškus santykius su pedagogais; žinojimas, kaip saugiai elgtis su nepažįstamaisiais suaugusiais. Ikimokykliniame amžiuje didelis vaidmuo tenka vaiko ir suaugusiųjų tarpusavio santykiams, kurių metu vaikas mokosi gerbti ir vertinti kitus žmones. Šie susiformavę vaiko gebėjimai turi teigiamus pagrindus tolimesniame gyvenimo etape - užaugę lengviau pritampa prie kolektyvo, kuriame stengiasi įgyvendinti vaikystėje jiems įdiegtas socialinio elgesio taisykles.

Santykiai su bendraamžiais. Ikimokyklinio amžiaus vaikai mokosi užmegzti artimus ryšius su bendraamžiais. Vaikai simpatizuoja vienas kitam. Simpatizavimas yra vienpusis ryšys, kai vaikas domisi kitu, yra jam palankus. Vaikai mokosi užmegzti ir palaikyti draugystę su vienu ar keliais vaikais: jie mokosi suprasti draugą ir jam atsiskleisti, atrasti bendrų interesų, žaisti bendrus žaidimus bei sėkmingai spręsti kilusius nesutarimus. Vaikai mokosi palaikyti geranoriškus santykius su visais grupės vaikais. Santykių su bendraamžiais srityje vaikui ugdantis tobulėja: gebėjimas užmegzti geranoriškus santykius su vaikais; gebėjimas mokytis bendrauti ir bendradarbiauti, spręsti tarpusavio nesutarimus; gebėjimas užmegzti ir palaikyti artimesnius asmeninius santykius su vienu ar keliais vaikais.

Aplinkos pažinimas glaudžiai siejasi su tyrinėjimo ir mokėjimo mokytis gebėjimais. Noras sužinoti, išmokti, suprasti kas vyksta aplinkui, yra aplinkos pažinimo pamatas. Nereikėtų galvoti, kad aplinkos pažinimas - tai pavadinimų faktų ar kitos informacijos įsiminimas. Tokios žinios bus bevertės, jeigu vaikas neišmoks mąstyti, pritaikyti to, ką sužinojo apie aplinką, pasirinkti. Gilus aplinkos pažinimas susideda iš: domėjimosi socialine, kultūrine, gamtine aplinka, noro ją tyrinėti ir pažinti; pagarbos gamtai ir gyvybei, žmonių sukurtai aplinkai, tolerancijos įvairių kultūrų, lyties, socialinių ir amžiaus grupių žmonėms; gebėjimo mąstyti, samprotauti, remiantis informacija, spręsti problemas, nusakyti pasaulį kalba, vaizdais, simboliais ir kitomis priemonėmis; žinių apie aplinką, jos raidą, aplinkos pažinimo būdų, savo šeimos, savęs, kaip bendruomenės nario, suvokimo, savo teisių bei pareigų žinojimo; aplinkos pažinimo būdų

žinojimo bei supratimo, gebėjimo pritaikyti žinias. Aplinkos pažinimo srityje vaikui ugdantis tobulėja: socialinės aplinkos pažinimas, gamtinės aplinkos pažinimas, pagarba gyvybei ir aplinkai. Ikimokykliniame amžiuje aplinkos pažinimas - tai vaiko savęs pažinimas (savo kūno; jausmų ir svajonių pasaulis; savo gebėjimai; ryšiai su kitais žmonėmis), įgytas supratimas apie įvairias pasaulio sritis - artimiausią daiktinę, socialinę ir kultūrinę namų bei grupės aplinką (daiktus, žmones, jų gyvenimo būdą, kultūros reiškinius, techniką ir technologijas), gimtinę, Tėvynę; gamtą (gyvybę, gamtos objektus ir reiškinius, dangaus kūnus), žemę, jos paviršių, laiko tėkmę. Ypatingas dėmesys skiriamas, kad vaikas tobulintų jau turimus aplinkos pažinimo būdus ir išbandytų naujus.

Tyrinėjimas- tai procesas, kai atidžiai žiūrint, klausant, užuodžiant, liečiant, klausinėjant, ieškant informacijos įvairiose šaltiniuose sužinoma apie gyvosios ir negyvosios gamtos objektus bei reiškinius, žmogaus sukurtus daiktus, žmonių gyvenimą. Tyrinėjimas apima ir bandymus (eksperimentus), kai keičiame daiktus ar medžiagas, aplinkos sąlygas. Tyrinėjimas apibūdinamas kaip: smalsumas, domėjimasis, noras pažinti, išsiaiškinti kas ir kodėl vyksta;

gebėjimai kelti problemas, klausimus ir tyrinėjimo tikslus, numatyti laukiamus rezultatus;

gebėjimas numatyti kaip tyrinės ir pasirinks priemones;

gebėjimas apmąstyti tyrinėjimo rezultatus, juos aptarti ir padaryti išvadas;

tyrinėjimo žingsnių, saugaus tyrinėjimo taisyklių žinojimas ir supratimas.

Tyrinėjimo srityje vaikui ugdantis tobulėja: domėjimasis supančia aplinka; tyrinėjimas pasinaudojant įvairiais pojūčiais; atrastų, sužintų dalykų aptarimas. Smalsaudami vaikai pažįsta save ir pasaulį, lavina savo mąstymo gebėjimus, išbando įvairų elgesį, sužino, kas jiems patinka, o kas — ne. Smalsumas išreiškia norą sužinoti bei patirti kažką nauja ar neįprasta, o tai pasiekama tyrinėjant. Smalsumas yra poreikis, o tyrinėjimas - elgesys. Vaiko tyrinėjimas gali būti iš anksto apgalvotas ir sistemingas arba atsitiktinis. Ikimokyklinuko tyrinėjimai atveria galimybes pažinti aplinką, bendraamžius, suaugusiuosius, tam tikrus mokymosi dalykus, o be to — ir save patį. Skatindami tyrinėjantį mažylio elgesį, vaikas įgauna motyvaciją mokytis, o jo veikla pasipildo kūrybine vaizduote.

5. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaikų pasiekimų vertinimas – tai duomenų rinkimas apie kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus, gebėjimus, ugdymosi pasiekimus bei nuolatinis informacijos apie daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Pedagogai nuolat stebi ir fiksuoja vaikų veiklą ar elgesį. Vaikų pažanga ir pasiekimai vertinami pagal penkias kompetencijas: socialinę, pažinimo, sveikatos saugojimo, meninę ir komunikavimo, remiantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“.

Vaikų ugdymosi pasiekimai analizuojami 2 kartus per metus – mokslo metų pradžioje ir pabaigoje. Apibendrinti duomenys pateikiami vaiko vertinimo aplanke. Formuojamais vertinimas vyksta nuolat. Tai kasdienis sąveika paremtas vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimas siekiant suprasti ir nustatyti vaiko ugdymosi poreikius. Kartu su vaiku ir tėvais aptariama, ką jis nuveikė, išmoko, kas jam patiko ir ką jis dar norėtų nuveikti, numatoma tolesnė veikla. Pedagogas gaunama informacija apie vaiką stebint jo veiklą, elgesį, savijautą ugdymo procese padeda planuoti ugdymą, parinkti tinkamus ugdymo metodus, tikslingai kurti ugdymosi aplinką ir laiku teikti individualią pagalbą. Įsivertinimas - vaikų refleksija – vyksta pagal pačių vaikų pasirinktą laiką, būdą ir formą. Pedagogas sudaro sąlygas ir skatina ugdytinių įsivertinimą. Vaiko vertinimo medžiaga (dailės, kūrybiniai darbai, žodiniai pasakojimai, samprotavimai, rašytinės kalbos pavyzdžiai, nuotraukos) fiksuojama ir kaupiama vaiko vertinimo aplanke.

Vaikų, nekalbančių arba turinčių kalbos ir komunikacijos sutrikimų, korekcinės veiklos rezultatai vertinami metų pabaigoje arba individualiai pagal poreikį. Ugdymo pasiekimų vertinimo rezultatai panaudojami planuojant ugdymo procesą, numatant vaiko ugdymo individualizavimo galimybes, pedagogo kompetencijų tobulinimo sritis. Vaikų ugdymosi pasiekimai iliustruoja ir kitas įstaigos veiklos sritis. Vaikų vertinimo duomenys neviešinami. Su rezultatais supažindinami vaiko tėvai ar globėjai individualiai.

6. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Adaškevičienė E. „Vaikų fizinės sveikatos ir kūno kultūros ugdymas” Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2004.
2. Colker L.J., Dodge D. T., Heroman C. „Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo Ugdymas” Vilnius. Presvika, 2007.
3. Sherie Rudick, Kai-lee Berke
4. Dodge D. T., Rudick S., Berke K. „Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo Ugdymas” Vilnius. Presvika, 2008.
5. Becker-Textor I. „Kūrybiškumas vaikų darželyje” Vilnius: Presvika, 2001,
6. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2006.
7. Geros mokyklos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2015m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr.V-1308.
8. Pocienė J. S. Ikimokyklinis ugdymas: Raida, pedagoginės sistemos, Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2010.
9. „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas“ (ŠMM Švietimo aprūpinimo centras, 2014m.).
10. „Ikimokyklinio ugdymo turinio programų rengimo metodinės rekomendacijos“ (ŠMM Švietimo aprūpinimo centras, 2015 m.).
11. Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII-745 „Dėl valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“.
12. Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569 patvirtinta Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija (Žin., 2003, Nr. 52-2316).
13. Augienė L. Kūrybiškumo ugdymas aktyviaisiais mokymo metodais, 2009
Prieiga per internetą: http://www.gimtasizodis.lt/augiene_04_6.htm